

ВИБІР СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ДИВЕРСИФІКАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НА ПРИКЛАДІ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

CHOICE OF DIVERSIFICATION DEVELOPMENT STRATEGY BY THE EXAMPLE OF INSURANCE ACTIVITIES

У статті розглянуто сутність поняття «диверсифікація підприємницької діяльності», визначено її прояв у страховій діяльності. Виділено види диверсифікаційного розвитку, такі як пряма та непряма інтеграція. Розглянуто сутність терміна «страховий портфель» та його головну мету. Досліджено кількість та динаміку таких страхових компаній в Україні, як «Life insurance» і «Non-life». Проаналізовано чисті страхові премії та диверсифікацію їх видів, розглянуто динаміку чистих страхових премій порівняно з попереднім роком. Представлено структуру питомої ваги видів страхової діяльності. Визначено галузі страхування з найбільшою та найменшою питомою вагою чистих премій. Виявлено тенденції розвитку страхової діяльності України. Проаналізовано вплив диверсифікації на фінансові показники. Результати дослідження можуть бути корисні для фахівців, у сферу наукових інтересів яких входять питання забезпечення платоспроможності страхової організації та її фінансової стійкості.

Ключові слова: страхова діяльність, страховий портфель, диверсифікація, диверсифікація страхування, управління ризиками, страховий портфель, стратегічний розвиток, чисті страхові премії.

В статті рассмотрена сущность термина «диверсификация предпринимательской

деятельности», определено ее проявление в страховой деятельности. Выделены виды диверсификационного развития, такие как прямая и непрямая интеграция. Рассмотрены сущность термина «страховой портфель» и его главная цель. Исследованы количество и динамика таких страховых компаний в Украине, как «Life insurance» и «Non-life». Проанализированы чистые страховые премии и диверсификация их видов, рассмотрена динамика чистых страховых премий по сравнению с предыдущим годом. Представлена структура удельного веса видов страховой деятельности. Определены отрасли страхования с наибольшим и наименьшим удельным весом чистых премий. Выявлены тенденции развития страховой деятельности в Украине. Проанализировано влияние диверсификации на финансовые показатели. Результаты исследования могут быть полезны для специалистов, в сферу научных интересов которых входят вопросы обеспечения платежеспособности страховой организации и ее финансовой устойчивости.

Ключевые слова: страховая деятельность, страховой портфель, диверсификация, диверсификация страхования, управление рисками, страховой портфель, стратегическое развитие, чистые страховые премии.

УДК 338.33:368

Богоявленський О.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

Гузій Р.С.

студентка
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

The article states that maximizing profits and minimizing the risks of insurance companies is closely linked to the diversification of activities. The essence of the concept of "diversification of entrepreneurial activity" is considered, its manifestation in insurance activity is determined. Diversified types of diversification development, such as direct and indirect integration. The essence of the term "insurance portfolio" is revealed. The quantity and dynamics of insurance companies in Ukraine as "Life insurance" and "Non-life" are investigated. The analysis of net insurance premiums and diversification of their types, the dynamics of net insurance premiums are compared with the comparison of the previous year. The structure of the specific weight of types of insurance activity is presented. The tendencies of development of insurance activity of Ukraine are revealed. There is also analyzed the diversification of insurance activities by sectors of Ukrainian insurance companies by rating of net insurance premiums. The research of the insurance business in Ukraine is an urgent topic, because in the framework of European integration, the domestic insurance market is the key to the successful development of the financial sector of our country's economy. Today, the market economy is characterized by instability and dynamism of processes. Insurance companies, taking part in these processes, are forced to adapt to constant changes by ensuring a balance between the internal and external environment. In order to increase own market value and obtain maximum returns, it is necessary to turn to measures to exclude possible threats. One such measure is the strategy of diversification development. Insurance services market in Ukraine is the second in terms of capitalization among other non-bank financial markets; therefore, insurance activity is the key to the development of the financial sector of our country's economy. The use of a diversification strategy has many advantages, but it should be noted that only diversification, like any other economic instrument, is not enough, because any market is an integral system.

Key words: insurance activity, insurance portfolio, diversification, insurance diversification, risk management, insurance portfolio, strategic development, net insurance premiums.

Постановка проблеми. Дослідження ринку страхової діяльності в Україні – це актуальна тема, тому що в рамках євроінтеграції вітчизняний ринок страхових послуг є ключем до успішного розвитку фінансового сектору економіки нашої країни.

Сьогодні ринкова економіка характеризується нестабільністю та динамічністю процесів. Страхові компанії, беручи участь у цих процесах, змушені адаптуватися до постійних змін через забезпечення балансу між внутрішнім та зовнішнім середовищем. Для того щоби підвищити власну ринкову вартість та отримувати максимальні прибутки, необхідно звертатись до вжиття заходів щодо виключення можливих загроз. Одним

із таких заходів є стратегія диверсифікаційного розвитку.

Використання стратегії диверсифікації має безліч переваг, але необхідно зауважити, що тільки диверсифікації, як і будь-якого іншого економічного інструмента, недостатньо, бо будь-який ринок – це цілісна система.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вибрана тема наукової статті розглядалась багатьма зарубіжними та вітчизняними вченими. Стратегію диверсифікації досліджено в наукових працях Т. Алімова, М. Корінько, Р. Лемана, Є. Новицького, М. Портера, А.А. Томпсона, А.Дж. Стрикленда та інших вчених.

Значний внесок у дослідження сутності ринку страхових послуг зробили такі вчені, як А.А. Бондаренко, І.В. Герасимова, А.Б. Іпатова, А.О. Дрібноход, С.Л. Єфимов, Н.М. Яшина, Е.М. Круковський, І.С. Нанюк, Д.С. Маруженко, О.Д. Вовчак, С.С. Осадець.

Постановка завдання. Метою статті є визначення особливостей стратегії диверсифікації на прикладі страхових компаній в Україні. Мета досягається постановкою та реалізацією таких завдань, як визначення сутності понять «диверсифікація підприємницької діяльності», «страховий портфель»; розгляд особливостей диверсифікації страхової діяльності; дослідження структури та динаміки страхових премій, визначення їх питомої ваги та виявлення трендів розвитку; формулювання висновків та рекомендацій, що дають змогу досягти кращих показників для страхових компаній України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У словнику іншомовних слів [7, с. 335] зазначено, що термін «диверсифікація» походить від латинської, де “diversus” означає «різний», а “facere” – «робити». Диверсифікація трактується як різнобічний розвиток, розмаїття; створення декількох різних виробничих напрямів у межах одного підприємства; розширення сфер діяльності, не пов'язаних з основною.

У «Сучасному економічному словнику» [5, с. 252] під диверсифікацією розуміють розширення асортименту, зміну вигляду продукції, освоєння нових видів товарів задля підвищення ефективності виробництва через зниження ризику втрат.

У Великому економічному словнику [1, с. 342] зазначено, що «диверсифікація» походить від латинського слова “diversificatio”, що означає різноманітність, зміну. Це також проникнення фірми в галузі, що мають та не мають виробничий зв'язок.

На думку Е.Е. Румянцевой, диверсифікація – це володіння різними фінансовими активами задля зниження ступеня ризику портфеля загалом. Також це загальна ділова практика, спрямована на розширення номенклатури товарів чи послуг для розподілу ризику [6, с. 512].

Отже, диверсифікація підприємницької діяльності – це процес розвитку діяльності підприємства, що означає розширення сфери виробництва або торгівлі за рахунок включення в неї нових товарів чи послуг.

Головною метою диверсифікаційної стратегії розвитку є зниження рівня ризикованості всього портфеля інвестування, який реалізується за рахунок розподілу активів компанії в різні види діяльності підприємства [2].

Диверсифікація може набувати таких форм [2]:

- 1) зв'язана або пряма диверсифікація (розвиток діяльності за наявності стратегічної відповідності);
- 2) незв'язана або непряма (розвиток видів діяльності, не пов'язаних один з одним).

Оскільки предметом дослідження є страхові компанії, актуальною формою диверсифікації для них є пряма. У страховій діяльності ця стратегія проявляє себе як розширення страхового портфеля, що сприяє зниженню рівня концентрації ризиків, передбачаючи альтернативні можливості щодо отримання доходів від різних фінансових операцій [4, с. 201].

Говорячи про диверсифікацію страхових компаній, а саме їх страхового портфеля, доцільно виявити сутність цього поняття.

Страховий портфель (від англ. “insurance portfolio”) – це фактична кількість застрахованих об'єктів або число договорів страхування; сукупна відповідальність страховика (перестраховика) за всіма діючими полісами.

Головна мета формування страхового портфеля полягає в досягненні оптимального поєднання ризику та страхових премій (прибутку для страховика) [4, с. 202].

Таким чином, зв'язана диверсифікація у страховій компанії проявляється в різноманітті напрямів страхування або диференціації страхового портфеля.

Ринок страхових послуг в Україні є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків, тому страхова діяльність є запорукою розвитку фінансового сектору економіки нашої країни [8].

За економічною ознакою страхування класифікують за спеціалізацією страховика, яка приводить до виділення таких сфер діяльності [3]:

- “Life insurance”, тобто страхування життя;
- “Non-life”, тобто загальні види страхування

(ризикове страхування), що включають ті види страхування, які не підпадають під ознаки договорів страхування життя.

Кількість українських страхових компаній наведено в табл. 1. Станом на 30 вересня 2018 року їх загальна кількість становить 296, серед яких страхування “non-Life” здійснювали 262 компанії, а страхування “Life” – 34. Порівняно з минулим 2017 роком загальна кількість страхових компаній зменшилась на 11 [8].

Таблиця 1
Кількість страхових компаній [8]

Кількість страхових компаній	Станом на 30 вересня 2017 року	Станом на 30 вересня 2018 року
Загальна	296	285
“non-Life”	262	254
“Life”	34	31

Таким чином, простежується тенденція до зменшення кількості страхових компаній. Проте ще рано говорити про економічний клімат страхування в Україні. Доцільно розглянути структуру чистих страхових премій.

З даних табл. 2 бачимо, що українські страхові компанії вибирають різні види страхування, тобто диференціюють свій портфель. Звертаючись до диверсифікаційної стратегії розвитку, страхові компанії мінімізують ризик неплатоспроможності.

Щодо темпів приросту чистих страхових премій варто зазначити, що тенденція до збільшення відбувалася майже по всіх галузях.

Найбільшого зростання у 2018 році порівняно з минулим досягли такі види страхування, як страхування кредитів (66,3%) і страхування вантажів та багажу (+42,2%). Дещо менші, проте теж гарні показники приросту продемонстрували страхування життя (+35,6%), страхування від нещасних випадків (35,5%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (+33,2%), страхування медичних витрат (+32,2%). Помірний приріст відбувся по таких галузях, як страхування майна (+25,9%), страхування відповідальності перед третіми особами (+25,0%), автострахування (+22,0%), медичне страхування (+21,0%), страхування від нещасних випадків на транспорті (+11,8%) та інші види страхування (+19,5%).

Водночас спад чистих страхових премій спостерігався з авіаційного страхування (-37,7%), страхування фінансових ризиків (-14,0%). Збитки по цих галузях компенсують види страхової діяльності, які були прибутковими. Приріст чистих страхових премій за 9 місяців 2018 року склав 22,1%.

Отже, розширюючи асортимент послуг, що надавалися за умови використання наявної матеріальної бази та адміністративного апарату, страхові компанії керувались принципом прямої вертикальної диверсифікації.

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій за видами страхування станом на 30 вересня 2018 року найбільша питома вага належить таким видам страхування (рис. 2) [8]:

1) автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»), що мало 8 713,2 млн. грн., або 34,3% (порівняно з 2017 роком чисті страхові премії у грошовому еквіваленті збільшились на 1 569,5 млн. грн., проте питома вага залишилась майже без змін, дорівнюючи 34,4%);

2) страхування життя, що мало 2 741,1 млн. грн., або 10,8% (порівняно з 2017 роком у грошовому еквіваленті премії збільшились на 719,4 млн. грн., а питома вага збільшилась на 1,1%);

3) медичне страхування (безперервне страхування здоров'я), що мало 2 451,2 млн. грн., або 9,7% (порівняно з 2017 роком у грошовому еквіваленті премії збільшились на 425,7 млн. грн., проте питома вага залишилась без змін);

4) страхування майна, що мало 2 406,8 млн. грн., або 9,5%, що на 495,2 млн. грн. та 0,3% більше, ніж за минулий рік).

Дещо меншу частину питомої ваги мають (рис. 1):

– страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (1 478,7 млн. грн., або 5,8%, що на 368,6 млн. грн., або 0,5%, більше, ніж за 2017 рік);

– страхування відповідальності перед третіми особами (1 320,6 млн. грн., або 5,2%, що на 264,2 млн. грн., або 0,1%, більше, ніж за 2017 рік);

– страхування фінансових ризиків (1 251,2 млн. грн., або 4,9%, що у грошовому вимірі на 203,1 млн. грн. більше від 2017 року, проте показник питомої ваги зменшився на 2,1%);

Таблиця 2

Структура чистих страхових премій за 9 місяців 2017–2018 років [8]

Види страхування	9 місяців 2017 року	9 місяців 2018 року	Темп приросту	
	млн. грн		млн. грн	%
Автострахування КАСКО, «Зелена карта», «ОСЦПВ»	7 143,7	8 713,2	1 569,5	22
Страхування життя	2 021,7	2 741,1	719,4	35,6
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	2 025,5	2 451,2	425,7	21
Страхування майна	1 911,6	2 406,8	495,2	25,9
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	1 110,1	1 478,7	368,6	33,2
Страхування відповідальності перед третіми особами	1 056,4	1 320,6	264,2	25
Страхування фінансових ризиків	1 454,3	1 251,2	203,1	-14
Страхування вантажів та багажу	782,3	1 112,6	330,3	42,2
Страхування від нещасних випадків	723,9	981	257,1	35,5
Страхування медичних витрат	634,4	838,8	204,4	32,2
Страхування кредитів	222,9	370,7	147,8	66,3
Авіаційне страхування	541,8	337,4	-204,4	-37,7
Страхування від нещасних випадків на транспорті	62,7	70,1	7,4	11,8
Інші види страхування	1 099,6	1 315,1	215,5	19,6
Всього	20 790,9	25 388,5	4 597,6	22,1

Рис. 1. Питома вага чистих страхових премій, % [8]

— страхування вантажів та багажу (1 112,6 млн. грн., або 4,4%, що на 330,3 млн. грн., або 0,6%, більше, ніж у 2017 році).

Невелика частина питомої ваги належить таким групам (рис. 1):

— страхування від нещасних випадків (981 млн. грн., або 3,9%, що на 257,1 млн. грн., або 0,4%, більше, ніж за 2017 рік);

— страхування медичних витрат (838,8 млн. грн., або 3,3%, що на 204,4 млн. грн. більше, ніж у 2017 році);

— страхування кредитів (370,7 млн. грн., або 1,5%, що на 147,8 млн. грн., або 0,4%, більше, ніж у 2017 році);

— авіаційне страхування (337,4 млн. грн., або 1,3%, що на 204,4 млн. грн., або 1,3%, менше, ніж у 2017 році);

— страхування від нещасних випадків на транспорті (70,1 млн. грн., або 0,3%, що на 7,4 млн. грн. більше, ніж у 2017 році).

Таким чином, перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 30 вересня 2018 роком порівняно з аналогічним періодом 2017 року відбувся на користь таких видів страхування, як страхування життя, страхування вантажів та багажу, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, страхування від нещасних випадків, страхування кредитів.

При цьому у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення страхування фінансових ризиків та авіаційного страхування.

Стосовно питомої ваги чистих страхових премій бачимо, що завдяки диверсифікації більш

великий попит на затребувані види страхування компенсував спад попиту на збиткові галузі.

Розглянемо диверсифікацію страхової діяльності на прикладі рейтингу страхових компаній України за 2018 рік по галузях за розміром страхових премій. За кожним видом страхової діяльності вибрано топ-п'ять найбільших страхових компаній.

Найбільшими страховими компаніями з автострахування КАСКО, «Зелена карта», «ОСЦПВ» були такі компанії, як «АХА Страхування», «Уніка», «Арсенал страхування», «Оранта» (табл. 3) [8].

Таблиця 3
Рейтинг топ-5 страхових компаній з автострахування [8]

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	АХА Страхування	1 271 397
2	Уніка	921 931
3	Арсенал страхування	785 921
4	Оранта	585 870
5	Українська Страхова Група	535 465

Щодо страхування життя, то у п'ятірку лідерів входять такі компанії, як «Метлайф», «Уніка», «ТАС», «АСКА-життя», «PZU Україна Життя» (табл. 4) [8].

Лідруючі позиції у сфері медичного страхування мають такі страхові компанії, як «Провідна», «Уніка», «Нефтегазстрах», «АХА Страхування», «Інго Україна» (табл. 5) [8].

Таблиця 4

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
зі страхування життя [8]**

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Метлайф	951 721
2	Уніка	668 366
3	TAC	502 033
4	АСКА-життя	500 897
5	PZU Україна	413 046

Таблиця 5

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
з медичного страхування [8]**

№	Назва	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Провідна	400 114
2	Уніка	387 174
3	Нефтегазстрах	248 961
4	АХА Страхування	224 674
5	Інго Україна	187 075

Найбільшими страховими компаніями зі страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ були «Арсенал Страхування», «Аска», «Уніка», «Альянс», «Оранта» (табл. 6) [8].

Таблиця 6

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
зі страхування від вогневих ризиків
та ризиків стихійних явищ [8]**

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Арсенал Страхування	279 475
2	Аска	199 421
3	Уніка	143 173
4	Альянс	78 438
5	Оранта	78 036

До рейтингу топ-5 страхових компаній зі страхування майна входять такі страхові компанії, як «Уніка», «АХА Страхування», «Арсенал Страхування» (табл. 7) [8].

Таблиця 7

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
зі страхування майна [8]**

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Уніка	264 616
2	АХА Страхування	263 985
3	Арсенал Страхування	260 062
4	Альянс	198 706
5	АСКА	179 782

Найбільшими страховими компаніями зі страхування вантажів та багажу були «Арсенал Страхування», «Альянс», «Мегаполіс», «АСКА», «Уніка» (табл. 8) [8].

Таблиця 8

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
страхування вантажів та багажу [8]**

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Арсенал Страхування	100 923
2	Альянс	96 213
3	Мегаполіс	76 368
4	АСКА	45 507
5	Уніка	42 219

Щодо страхування від нещасних випадків, то до лідерів страхових компаній належать «Кредо», «Альфа Страхування», «PZU Україна», «Уніка», «Універсальна» (табл. 9) [8].

Таблиця 9

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
страхування від нещасних випадків [8]**

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Кредо	642 722
2	Альфа Страхування	156 711
3	PZU Україна	65 747
4	Уніка	52 297
5	Універсальна	44 859

Найбільшими страховими компаніями з авіаційного страхування були «Арсенал Страхування», «Бусин», «Універсальна», «PZU Україна», «Альянс» (табл. 10) [8].

Таблиця 10

**Рейтинг топ-5 страхових компаній
з авіаційного страхування [8]**

№	Назва компанії	Обсяг страхових премій, тис. грн.
1	Арсенал Страхування	281 558
2	Бусин	152 374
3	Універсальна	95 951
4	PZU Україна	83 037
5	Альянс	64 327

Аналізуючи статистичні дані страхових компаній по галузях, ми виявили, що найпривабливішими для клієнтів є такі страхові компанії, як «Уніка», «АХА Страхування» та «Арсенал Страхування». Кожна з цих компаній посідає лідируючі місця за кожною галуззю страхової діяльності завдяки тому, що має розвинений диверсифікований портфель. Це й зробило компанії лідерами страхового ринку в Україні загалом.

Висновки з проведеного дослідження. Аналізуючи результати виконаної роботи, зазначаємо, що страхові компанії в Україні добре диверсифіковані, мають різні види страхування у своїх страхових портфелях, страховий сектор розвивається, а динаміка кількості страхових компаній

демонструє тенденцію до зменшення. Проте у дослідженні виявлено, що розмір чистих страхових премій збільшився. Це означає, що показники якості лідирують над показниками кількості, що завжди краще. Тенденція до збільшення чистих страхових премій відбувалася майже по всіх галузях. Завдяки диверсифікації збитки по збиткових галузях страхування компенсували види страхової діяльності, які були прибутковими, завдяки чому загальний показник отримав позитивне сальдо.

Роль диверсифікації дуже важлива. Проте не варто її переоцінювати, адже вона ніколи не відбувається сама. Сказати, що страхова діяльність дала приріст тільки через диверсифікацію діяльності, було б неправильно, адже економіка є всеохоплюючою наукою. Разом з диверсифікацією перебуває глобалізація світового фінансового ринку, яка сприятливо впливає на український страховий ринок. Диверсифікація – це допоміжний інструмент у боротьбі з ризиками.

Позитивні тенденції – це дуже добре для страхового ринку України, проте грамотне управління ризиками через диверсифікацію дає змогу покращити фінансові показники та мінімізувати ризики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилиана. Москва : Институт новой экономики, 2005. 735 с.
2. Gort M. Diversification and Integration in American Industry. Princeton, NJ : Princeton University Press, 1962.
3. Ефимов С.Л. Экономика и страхование. Энциклопедический словарь. Москва : Книжный мир, 1996. 528 с.
4. Журавка О.С. Теоретичні основи формування страхового портфеля. *Бізнес-Інформ*. 2012.

№ 5. С. 201–204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_5_57 (дата звернення: 08.06.2019).

5. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. Москва : Инфра-М, 1996. 496 с.

6. Румянцева Е.Е. Новая экономическая энциклопедия. Москва : Инфра-М, 2008. 826 с.

7. Пустовіт Л.В. та ін. Словник іншомовних слів. Київ : Довіра ; Рідна мова, 2000. 1018 с.

8. Фориншурер : рейтинг страховых компаний Украины. URL: <https://forinsurer.com> (дата звернення: 05.05.2019).

REFERENCES:

1. Azriliyana A.N. (ed.) (2005) *Bol'shoy ekonomicheskij slovar'* [Large Economic Dictionary], Moscow : Institut novoy ekonomiki, 735 p.
2. Gort M. (1962). *Diversification and Integration in American Industry*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
3. Efimov S.L. (1996) *Entsiklopedicheskij slovar'* [Encyclopedic Dictionary]. *Ekonomika i strakhovanie* [Large Economic Dictionary]: *Entsiklopedicheskij slovar'* / S.L. Efimov. – Moscow : Knizhnyy mir. 528 p.
4. Zhuravka O.S. (2012) *Teoretychni osnovy formuvannia strakhovoho portfelia* [Theoretical Basis of Formation of an Insurance Portfolio]. *Biznes-Inform*, no. 5, pp. 201–204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_5_57 (accessed: 08.06.2019).
5. Rayzberg B.A., Lozovskiy L.Sh., Starodubtseva E.B. (1996) *Sovremennyy ekonomicheskij slovar* [Modern economic dictionary], Moscow : Infra-M, 496 p.
6. Romyantseva Ye.Ye. *Novaya ekonomicheskaya entsiklopediya*. Moskva : Infra-M, 2008. 826 s.
7. Pustovit L.V. ta in. (2000) *Slovnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign languages], Kyev : Dovira ; Ridna mova. 1018 p.
8. Forinsurer : reytynг strakhovykh kompaniy Ukrainy [rating of insurance companies of Ukraine]. Available at: <https://forinsurer.com> (accessed: 05.05.2019).

Bogoyavlensky Oleg

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Management
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Guziy Regina

Student

Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

CHOICE OF DIVERSIFICATION DEVELOPMENT STRATEGY BY THE EXAMPLE OF INSURANCE ACTIVITIES

The purpose of the article. The purpose of this scientific article is to determine the peculiarities of the strategy of diversification on the example of insurance companies in Ukraine. This goal is achieved by the formulation and implementation of the following tasks: to determine the essence of the concepts of “diversification of business”, “insurance portfolio”; to consider the peculiarities of diversification of insurance activity; to investigate the structure and dynamics of insurance premiums, to determine their relative importance and to identify trends of development; to formulate conclusions and recommendations, which allow to achieve better indicators for insurance companies of Ukraine.

Methodology. The article is based on a study of the insurance market of Ukraine. Analyze the statistical data of insurance companies for individual industries. Based on these data, conclusions are made.

Results. The insurance market in Ukraine is the second in terms of capitalization among other non-bank financial markets, therefore, insurance is a guarantee of the development of the financial sector of our country's economy [8].

Insurance portfolio is the actual number of insured objects or the number of insurance contracts; total liability of the insurer (reinsurer) for all policies in force.

The main purpose of forming an insurance portfolio is to achieve the optimal combination of risk and insurance premiums (profit for the insurer) [4].

Thus, the associated diversification in an insurance company manifests itself in the diversity of insurance or differentiation of the insurance portfolio.

As of September 30, 2018, their total number is 296. Among them, 262 companies, “life” insurance, carried 262 “non-life” insurance companies are 34. Compared to the last 2017, the total number of insurance companies decreased by 11 [8].

Ukrainian insurance companies choose different types of insurance, that is, differentiate their portfolios. Turning to the diversification strategy of development, insurance companies minimize the risk of insolvency.

With regard to the growth rates of net insurance premiums, it should be noted that the tendency to increase occurred in almost all areas.

The largest growth in 2018, compared with the past, has reached the following types of insurance, such as insurance of loans (+66.3%) and insurance of goods and luggage (+42.2%). Somewhat lower, however, good indicators of growth were also demonstrated by life insurance (+35.6%), accident insurance (+35.5%), fire and risks insurance (+33.2%), medical expenses insurance (+32.2%). A modest increase occurred in the following areas: property insurance (+25.9%), third party liability insurance (+25.0%), car insurance (+22.0%), health insurance (+21.0%), insurance from accidents in transport (+11.8%) and other types of insurance (+19.5%).

At the same time, the decline in net insurance premiums was aviation insurance (-37.7%), financial risk insurance (-14.0%). Losses in these areas compensate for the types of insurance activities that were profitable. The growth of net insurance premiums for the 9 months of 2018 amounted to (+ 22.1%) [8].

Consequently, by expanding the range of services provided with the use of the existing material base and administrative apparatus, insurance companies were guided by the principle of direct vertical diversification.

Practical implications. The results of the study may be useful for specialists, whose area of scientific interests includes issues of ensuring the solvency of an insurance organization and its financial stability.

Value/originality. Analyzing the results of the work done, it should be noted that insurance companies in Ukraine are well diversified, have different types of insurance in their insurance portfolios. The insurance sector is developing. The dynamics of the number of insurance companies shows a tendency to decrease. However, the study found that the size of net insurance premiums increased. This means that the “quality” indicators are leading the “quantity”, which is always better. The tendency to increase net insurance premiums took place almost in all areas. Due to the diversification of losses in the loss-making areas of insurance, they compensated for the types of insurance activities that were profitable, making the overall indicator a positive balance.